

ชีวิตประวัติ

พระราชจารย์เสถียร สมาชาโร

ขอจัดพิมพ์ถวายเป็นอาจริยบูชา

จำนวน 10,000 เล่ม

พิมพ์วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2548

จัดพิมพ์โดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกียรติไกรการพิมพ์

.....

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกียรติไกรการพิมพ์

รับพิมพ์

- โบรชัวร์
- หนังสือ, ไปสเตอร์
- ฉลากสินค้า
- กล่องบรรจุภัณฑ์
- บิลใบเสร็จ, ซองจดหมาย หัวจดหมาย
- แบบฟอร์มต่างๆ แฟ้ม
- สติกเกอร์
- ออกแบบจัดทำอาร์ตเวิร์คด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกียรติไกรการพิมพ์

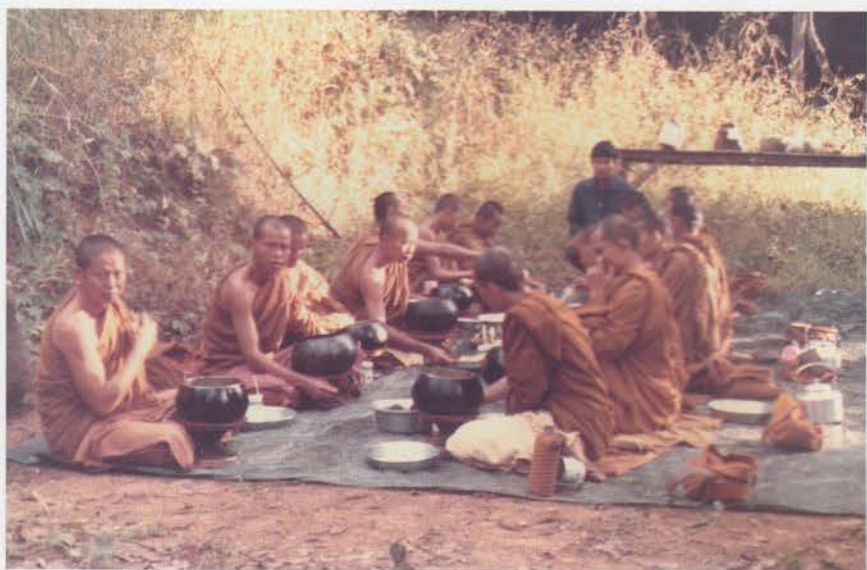
41/1 ซอยนุ้มประสงค์ 4 ถ.กรุงนนท์-จตุรรม

ต.ศาลากลาง อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130

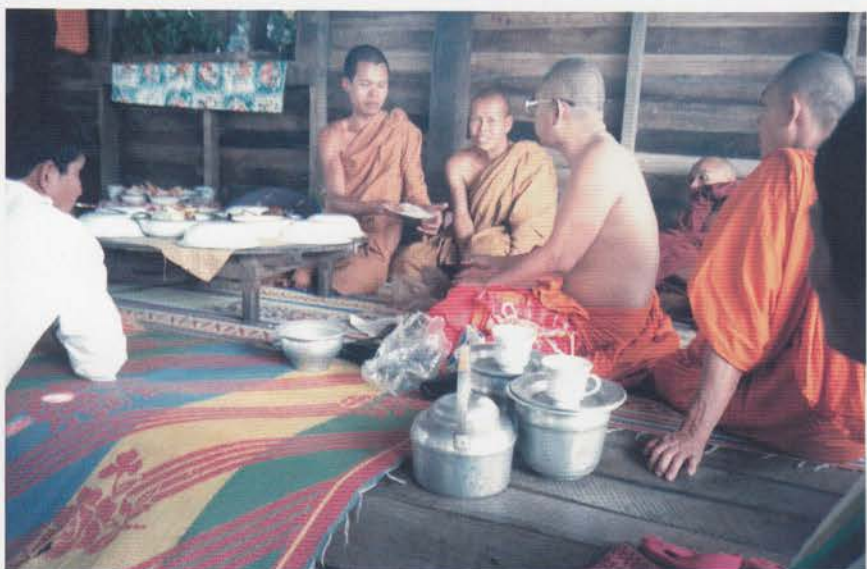
โทร. 01-628-9810, 09-666-5759, 01-611-7186, 02447-7049

รูปพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ถ่ายที่หน้าหน่วยพิทักษ์ป่าห้วยซ่งไ้

พระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) เมื่อคราวไปส่งพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร
เข้าไปปฏิบัติธรรมครั้งแรกที่บ้านวาซุค เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ขณะอยู่ที่วัดในพม่า

พระอาจารย์ใหญ่ (อุทัย สิริธโร), พระอาจารย์สาคร ฐมฺมาวุโธ, พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร
และพระอาจารย์สุพจน์ ขณะร่วมกันบิณฑบาตร

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ขณะธุดงค์อยู่ในทุ่งใหญ่นเรศวร

พระอาจารย์ใหญ่ (อุทัย ลีริอโร) พระอาจารย์สาคร ธรรมมาวุโธ และพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ขณะบิณฑบาตที่บ้านวาซุคุ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙

ชีวประวัติ

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร

โดยสังเขป

ท่านพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร มีนามเดิมว่า เสถียร ทองโคตร บิดาชื่อว่า พรหมา มารดาชื่อ ก้าน ท่านถือกำเนิด เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๔ ปีระกา ณ ตำบลโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี

ท่านมีพี่น้องรวม ๔ คนคือ

๑. ท่านพระอาจารย์เสถียร ทองโคตร
๒. นายวิเชียร ทองโคตร
๓. นางหนูเพียร ทองโคตร
๔. นายบัวเรียน ทองโคตร

โยมบิดา มารดา ของท่านมีอาชีพทำนา ท่านเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ จากนั้นครอบครัวของท่านได้ย้ายไปอยู่ที่ จังหวัดเชียงราย ต่อมาเมื่อมีอายุครบบรรพชา ท่านได้บรรพชาอุปสมบท ที่วัดป่าสำราญนิवास ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระครูการุณยธรรมนิवास (หลวงปู่หลวง กตปุญโญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระคำมูล ชิตมาโร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ (ปัจจุบันอยู่ที่

พรรษาที่
๘-๙ ท่านได้
ธุดงค์อยู่ทาง
อีสานและ
ได้พบกับ
ท่านพระ
อาจารย์ใหญ่
(สาคร ธมมา
วุโร)
เป็นครั้งแรก

วัดรัตนวนาราม จ.พะเยา เป็นเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย-
พะเยา) ได้ฉายา **สมาจาโร** สังกัดธรรมยุติกนิกาย

พรรษาที่ ๑ - ๔

จำพรรษาอยู่กับหลวงปู่ชาล สุภณโร วัดป่าบ้านเหล่า
อ.เวียงชัย จ.เชียงราย

พรรษาที่ ๕

จำพรรษาที่ บ้านอีโก้ อ.แม่สาย จ.เชียงราย

พรรษาที่ ๖ - ๗

ท่านได้กลับไปจำพรรษาอยู่กับหลวงปู่ชาล สุภณโร

พรรษาที่ ๘ - ๙

ท่านพระ
อาจารย์
เสถียร ก็ได้
แนะนำ
สั่งสอนให้
ชาวบ้าน
ยึดมั่นใน
พระรัตนตรัย
นำเอา
พระพุทธ
พระธรรม
พระสงฆ์ เป็น
ที่พึ่งที่
สักการะ

ท่านได้รุดงค์อยู่ทางอีสาน พอถึงช่วงนั้นมีงาน
พระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ผาง จิตตคุดโต ท่านพระ
อาจารย์เสถียรก็ได้ไปช่วยงานท่านด้วย และได้พบกับท่าน
พระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) เป็นครั้งแรกในงานนี้
เมื่อเสร็จงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ผางแล้ว ท่านจึงได้
รุดงค์เรื่อยมาจนถึงอำเภอทองผาภูมิ และได้จำพรรษาอยู่ที่
วัดเวฬุวันวนาราม ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ใน
ช่วงออกพรรษาท่านได้ไปวิเวกตามป่า ตามเขา ในเขตป่า
ทุ่งใหญ่นเรศวร อาศัยบิณฑบาตจากชาวกะเหรี่ยงจนท่าน
สามารถพูดภาษากะเหรี่ยงได้อย่างชำนาญ

พรรษาที่ ๑๐ - ๑๖

จำพรรษาที่วัดวาซุคุ ต.ไลโว อ.สังขละบุรี วัดนี้เป็น
วัดอยู่กลางป่า ชาวบ้านเป็นชาวกะเหรี่ยง ในช่วงที่ท่านมา
จำพรรษาใหม่ๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาไวมยวเกล้า
เป็นมวยแล้วใช้ผ้าผูกทับไว้ ท่านพระอาจารย์ก็ได้แนะนำ

สั่งสอนให้ชาวบ้านยึดมั่นในพระรัตนตรัยนำเอาพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึกการะ จนชาวบ้านส่วนใหญ่
หันมาปฏิบัติตาม บ้างก็ส่งลูกหลานมาบวชในบวรพระพุทธ
ศาสนาหลายคน หรือเมื่อมีเรื่องทุกข์เรื่องร้อนประการใด ไม่
ว่าเจ็บไข้ได้ป่วย ความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ก็จะมาให้ท่าน
พระอาจารย์ช่วยสงเคราะห์ให้ ซึ่งท่านพระอาจารย์ก็เมตตา
ช่วยสงเคราะห์ด้วยดีทุกรายไป ประดุจดั่งพี่น้องร่วมสายโลหิต
ที่ต้องดูแลและเอื้ออาทรให้พ้นทุกข์พ้นยาก ดังนั้นชาวกะเหรี่ยง
ทั้งหมู่บ้านใกล้เคียง จึงให้ความเคารพยำเกรงและศรัทธาท่าน
มาก

เวลาท่านพระอาจารย์ไปทางหมู่บ้านไหน ท่านมักจะ
ชักชวนชาวบ้านพัฒนาแหล่งน้ำโดยให้ชาวบ้านช่วยกันขุดบ่อ
ดังนั้นชาวบ้านจึงตั้งสมญาให้ท่านเป็นภาษากะเหรี่ยงว่า “**ตอง
ค่าทิกะเล่อ**” ซึ่งหมายถึงพระบ่อน้ำ การเดินทางจากหมู่บ้าน
หนึ่งไปหมู่บ้านหนึ่งก็ต้องใช้วิธีเดินเท้า ใช้เวลาเป็นวันๆ คีนๆ
จึงจะถึงจุดหมายเรื่องรถนั้นแทบไม่ต้องพูดถึง ยิ่งฤดูฝนด้วย
แล้ว พาหนะที่ดีที่สุดในแถบที่ท่านพระอาจารย์จำพรรษาอยู่
ก็คือช้าง ในฤดูแล้งก็พอที่จะได้พบเห็นรถอยู่บ้าง แต่นั่นไม่ใช่
อุปสรรคในการประพฤติปฏิบัติและพัฒนาชาวกะเหรี่ยง
สำหรับพระอย่างท่านพระอาจารย์ ท่านยังคงปฏิบัติและพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง

· ชาวบ้าน
· จึงตั้งสมญา
· ให้ท่านพระ
· อาจารย์
· เป็นภาษา
· กะเหรี่ยงว่า
· ตองค่าทิกะเล่อ
· ซึ่งหมายถึง
· พระบ่อน้ำ

แม้ใกล้วาระสุดท้ายที่ท่านอาพาธอย่างหนักด้วยโรค
มะเร็ง เวทนาจะกล้ำลึกเพียงใดก็ตาม ท่านก็ยังคงปฏิบัติและ
พัฒนาอย่างปกติ โดยมีได้หวั่นไหวต่อธาตุขันธ์ที่ใกล้จะ
แตกดับเลย ท่านวางธาตุขันธ์โดยอาการสงบสุข ที่วัดวาซุค
เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ เวลา ๒๔.๐๐ น. สิริรวม
อายุ ๓๖ ปี พรรษา ๑๖

ปฏิปทาและข้อวัตรปฏิบัติ

เมื่อสมัยบวชใหม่ ๆ จิตใจฟุ้งซ่าน รำคาญมาก ท่านพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ท่านเป็นผู้ที่มีปฏิปทาเด็ดเดี่ยวและกล้าหาญมาก เป็นพระที่หาได้ยากองค์หนึ่งในสมัยปัจจุบัน ครั้งหนึ่งท่านสนทนาธรรมกับสหธรรมิกของท่าน เกี่ยวกับเรื่องทำความเพียร ท่านยกตัวอย่างการทำความเพียร เมื่อสมัยบวชใหม่ ๆ จิตใจฟุ้งซ่าน รำคาญมาก ท่านจึงตัดสินใจให้หมู่เพื่อน มัดแขน มัดขา ไว้กลางป่าในทำนั้งสมาธิ ถึง ๓ วัน ๓ คืน ท่านเล่าว่าเวทนาเกิดขึ้นมาก ท่านจึงกำหนดความตายเป็นอารมณ์ จิตจึงวางเวทนา แม้แต่สังขารก็วาง เหลือแต่ความรู้ที่สว่างอยู่เฉย ๆ ไม่รู้นานเท่าไร จิตจึงถอนออก เมื่อครบ ๓ วันแล้ว หมู่เพื่อนจึงมาแก้มัด ออกแล้วจึงค่อย ๆ ช่วยกันนวดตามแขนตามขา เมื่อยกมือที่วางซ้อนกันออก ปรากฏว่าตรงฝ่ามือและขาที่ซ้อนกันนั้นมีลักษณะเหมือนไฟไหม้ ตั้งแต่นั้นมา การทำความเพียรของท่านเมื่อจิตใจฟุ้งซ่านท่านมักจะไปหาที่อยู่องค์เดียวในถ้ำหรือป่าลึก ๆ และบำเพ็ญภาวนานานเป็นวัน ๆ คืน ๆ ไป

ท่านบอกว่า การทำความเพียร เมื่อจิตใจมีรากฐานดีแล้ว การภาวนาเป็นวัน ๆ คืน ๆ มีแต่จะเพิ่มความชำนาญของสมาธิไปเรื่อย ๆ การพิจารณากายของท่าน ท่านมักจะใช้

อิริยาบถเดิน บางครั้งท่านจะเดินไปตามป่าคนเดียวในตอนกลางคืนและจะกลับมาถึงศาลาที่ตอนใกล้สว่างเป็นประจำ คราวหนึ่งกลางพรรษาที่วัดวาสุคุ ฝนตกหนักถนนหนทางถูกตัดขาดโดยสิ้นเชิง ทั้งตามลำห้วย น้ำป่าก็พัดแรง ท่านพระอาจารย์อาพาธเป็นไข้อย่างหนัก หนาวสั่น ท่านจึงสั่งให้ชาวบ้านตัดลำไม้ไผ่มาผูกเป็นแพเล็ก ๆ แคนั่งคนเดียวแพก็เกือบจะล่มแล้ว นำไปลอยไว้ในหนองน้ำใกล้ ๆ กับกุฏิที่พัก แล้วท่านจึงขึ้นไปนั่งบนแพ ปลอยแพให้ลอยอยู่กลางหนองน้ำ นั่งภาวนาตากแดดตากฝน ลอยน้ำอยู่ทั้งวันทั้งคืน จนอาการดีขึ้น ต่อเมื่อมีผู้ไปถามท่านว่า ทำไมต้องไปอยู่บนแพเล็ก ๆ เวลาเป็นไข้อย่างหนักด้วย ท่านก็ว่า มันอยากเป็นไข้นี้ ถ้าควบคุมตัวเองไม่ได้ กระดุกกระดิกก็ให้แพล่มจมน้ำไปเลย

โดยปกติแล้วท่านพระอาจารย์เสถียร ท่านชอบอุตุคงค์ ไปยังที่ต่าง ๆ ที่เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาอยู่เสมอทั้งทางภาคเหนือ ภาคอีสาน ตะวันออก ตะวันตก บางคราวก็เลยไปยังประเทศพม่าด้วย

ท่านเล่าว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งที่ดงลาน จ.เลย ท่านภาวนาแล้วบังเกิดนิมิตเป็นทิวศรร้อยหลายเรื่องหลายราว ท่านก็ว่าเรารู้แล้วจะไม่หลงหรือ ดังนั้นท่านจึงเดินทางกลับไปกราบเรียนหลวงปู่ชาล หลวงปู่ท่านว่า ถ้ารู้แล้วก็มิสติจะหลงอะไรหรือเวลาท่านไปอุตุคงค์ทางพม่าท่านมักจะพกตามป่าช้า ท่านว่าป่าทางพม่าสวยดี มีต้นไม้ใหญ่ ร่มครึ้ม เหมือนป่าดึกดำบรรพ์ เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นอย่างนัก

คราวหนึ่ง ช่วงที่ท่านอยู่วาสุคุ ท่านบังเกิดความคิดถึงพ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ที่เชียงรายได้เป็นอย่างดี ท่านจึงเดินทางจะกลับไปบ้าน พอถึงลำปางท่านเห็นชาวบ้านเขมิกช้าง

บางทีมี
ญาติโยมถาม
ธรรมะท่าน
ท่านก็ตอบว่า
ไม่รู้สิ แต่เมื่อ
ถูกรบเร้ามาก ๆ
ท่านก็ว่า เรามัน
พระเล็กพระ
น้อยให้ไปถาม
ครูบาอาจารย์
ซึ่งหมายถึง
ท่านพระ
อาจารย์ใหญ่
(สาคร
ธมฺมาวุโธ)

แยกลูกแยกแม่จากกัน ท่านก็เลยพิจารณาปล่อยวาง แล้วก็เลยเดินทางกลับวาชุคุอีก ส่วนมากท่านพระอาจารย์จะพูดน้อยและถ่อมตน หรือบางทีมีญาติโยมถามธรรมะท่าน ท่านก็ตอบว่าไม่รู้ดี แต่เมื่อถูกรบเร้ามาก ๆ ท่านก็ว่า เรามั่นพระเล็ก พระน้อยให้ไปตามครูบาอาจารย์ ซึ่งหมายถึง ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ)

ญาติโยมที่ทำ
อาหาร
กลัวว่าจะทำ
อาหารถวาย
พระไม่ทัน ก็
เลยกราบเรียน
ท่านพระ
อาจารย์ว่า ขอ
ให้พระรอก่อน
แต่ท่านไม่รอ
ท่านบอกว่า
ท่านซื้อ
เสถียร ท่าน
ไม่ใช่พระรอ

ส่วนเรื่องบริวารของท่าน ท่านจะไม่กระตือรือร้น ท่านมักจะใช้ของขาด ๆ เก่า ๆ เพียงแต่ไม่ผิดพระธรรมวินัยเป็นอันใช้ได้ ยิ่งเรื่องอาหารการฉันของท่านพระอาจารย์ด้วยแล้ว เป็นไปอย่างเรียบง่ายตามฐานะความเป็นอยู่ศรัทธาของญาติโยม แม้แต่น้ำพริกจะเหวี่ยงซึ่งขึ้นชื่อลือชาในเรื่องความเผ็ด เค็ม ท่านก็ฉันได้อย่างเอร็ดอร่อย ท่านชอบชวนญาติโยมไปเที่ยววัดท่านที่วาชุคุ โดยบอกว่าไปกินชะอม ต้มเกลือ แล้วท่านก็ยิ้ม ๆ

ท่านพระอาจารย์ก็มีอารมณ์ดีและอารมณ์ขันอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งญาติโยมที่ทำอาหารถวายพระ นอนตื่นสาย กลัวว่าจะทำอาหารถวายพระไม่ทัน ก็เลยกราบเรียนท่านพระอาจารย์ว่า ขอให้พระรอก่อน แต่ท่านไม่รอ ท่านบอกว่าท่านซื้อเสถียร ท่านไม่ใช่พระรอ

หรือคราวหนึ่งโยมชาวกะเหรี่ยงตั้มยอดพักทองมาถวายท่าน โดยตั้มมาทั้งเถาเลย ท่านประมาณดูว่าขาดได้ ๓ รอบบาตร ท่านรับประเคนแล้วไม่ว่าอะไร พอฉันเสร็จแล้วก็ออกไปหัวเราะกับสหธรรมิกของท่านตรงที่ล้างบาตร โดยปกติลูกศิษย์ชาวกะเหรี่ยงของท่านพระอาจารย์ส่วนมากแล้ว จะไม่ค่อยจะได้เข้ามาในเมืองบ่อয়นัก เวลาท่านเดินทางไปกรุงเทพท่านมักจะพาเด็ก ๆ ชาวกะเหรี่ยงไปกับท่านด้วยเสมอ คราวละหลายสิบคน ญาติโยมมักจะถามว่า ไม่กลัวเด็ก ๆ

หลงหรือ ท่านก็บอกว่าไม่กลัว เพราะเวลาจะข้ามถนนหรือ
เดินไปทางไหน ก็ให้เด็กจับมือกันไว้เป็นแถวกันหลง แล้วท่าน
ก็หัวเราะ

จบจนเมื่อท่านเริ่มอาพาธ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง แต่ท่านพระ
อาจารย์ก็มีได้มาให้แพทย์ตรวจแต่ประการใด คงเป็นเพราะ
อยู่ในระหว่างพรรษาท่านจึงไม่ยอมเดินทางไปไหน ต่อเมื่อ
ออกพรรษาแล้วท่านถึงยอมอยู่ในความดูแลของแพทย์
แพทย์ลงความเห็นว่าท่านเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ท่าน
พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลชั่วระยะหนึ่ง ก็ออกจาก
โรงพยาบาลมาพักที่วัดเวฬุวันฯ จากนั้นจึงเข้าไปอยู่วัดวาซุค
ซึ่งเป็นวัดที่มีความผูกพันกับท่านพระอาจารย์มาก ต่อมาท่าน
ก็มรณภาพ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖

หลังจากที่ได้ประชุมเพลิงสรีระท่านแล้ว บรรดา
ญาติโยมได้พากันนำอัฐิธาตุส่วนหนึ่งของท่านพระอาจารย์
กลับไปเซียงราย ตามคำปรารภของท่านพระอาจารย์ก่อน
มรณภาพ และได้ไปกราบนมัสการหลวงปู่ชาล ซึ่งเป็นอาจารย์
องค์แรกของท่านพระอาจารย์เสถียร ท่านได้มีเมตตาต่อ
บรรดาญาติโยมที่ไปกราบท่านในครั้งนั้นมาก พร้อมกับ
ปรารภให้บรรดาญาติโยมฟังตอนหนึ่งว่า “ท่านพระอาจารย์
เสถียร เคยเกิดเป็นกะเหรี่ยงมาหลายภพหลายชาติ”

· ท่านพระ
· อาจารย์เสถียร
· เคยเกิดเป็น
· กระเหรี่ยง
· มาหลายภพ
· หลายชาติ

การพัฒนาทางด้านวัตถุและบุคคล

· ท่านพระอาจารย์เสถียร ได้ดำริและริเริ่มให้มีการ
· พัฒนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของชาวไทยกะเหรี่ยง ในเขต
· ตำบลไล่โว่ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งงบประมาณทั้งหมดได้
· มาจากแรงศรัทธาจากบรรดาญาติโยมที่ร่วมพลังกัน ทั้งพลัง
· กาย พลังใจ พลังทรัพย์และพลังความคิด ดังที่ท่านพระ
· อาจารย์ได้ดำริวางแผนและปฏิบัติ นำ ให้บรรดาญาติโยมได้
· ปฏิบัติตามจนสำเร็จตามความมุ่งมาดปรารถนา ดังผลงานที่
· ได้แล้วเสร็จไปมีดังนี้

- • จัดสร้างระบบประปาภูเขาบ้านวาซุคุ
- • จัดสร้างระบบประปาภูเขาชาลวะ
- • จัดสร้างศาลาอเนกประสงค์บ้านวาซุคุ
- • จัดสร้างศาลาอเนกประสงค์บ้านชาลวะ
- • จัดให้มีการอบรมเยาวชนในเขตตำบลไล่โว่หลายครั้ง
- • จัดส่งชาวบ้านที่มีความรู้ภาษาไทย มารับการฝึก
· อบรมเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุข
· ณ โรงพยาบาล ทองผาภูมิ

- นำเยาวชนไปทัศนศึกษา ณ กรุงเทพมหานคร
- ริเริ่มให้มีการจัดสร้างโรงเรียนบ้านที่ไร้ป่าให้ถูกต้องตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
- ริเริ่มให้มีการจัดสร้างสถานีนามัยบ้านที่ไร้ป่า ตามมาตรฐานและระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข
- แนะนำให้ชาวบ้านปลูกพืชผักโดยไม่ใช้สารเคมีสารพิษต่างๆ

ฯลฯ

ญาคะกานัญจะ สังคะโห เอตัมมังคะละมุตตะมัง

ความสงเคราะห์ซึ่งญาติทั้งหลาย เป็นมงคลอันสูงสุด

บันทึกพระอาการอาพาธ

โดยเฉพา : โดยคุณสมจิตร สัมฤทธิ์ (โรงพยาบาลมิชชั่น)
ท่านพระ :
อาจารย์เสถียร : ท่านพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร เป็นพระที่ข้าพเจ้า
ท่านพยายาม : เคารพนับถือท่านมาก โดยเฉพาอย่างยิ่งในด้านความขยัน
ช่วยยกragen : และอดทน เมื่อตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้วจะมุ่งมั่นกระทำสิ่งนั้นๆ
บริเวณ : โดยไม่ห่อถอย ข้าพเจ้าและคณะซึ่งนำโดยท่านพระอาจารย์
บำเป็นแผล : ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโ) ได้เคยเดินทางพร้อมท่านพระ
ถลอกสีแดงมี : อาจารย์เสถียร เพื่อไปรับพระซึ่งอาพาธอยู่ที่ภูเตย แม้ทราบ
เลือดออก : ว่าหนทางที่จะไป ผ่านป่าภูเขา และหนทางอาจขาดตอนบาง
ชิบๆ : ช่วงเพราะเป็นฤดูฝน แต่ก็คิดว่าได้เตรียมเครื่องมือไปพร้อม
ท่านไม่ปรึกษา : แล้วสำหรับแก้ไข แต่โชคไม่ดีรถได้ติดหล่มอยู่นานกว่า ๒๔
บ่นหรือ : ชั่วโมง แม้จะใช้วิธีใดๆแก้ไข รถก็ไม่เขี่ยอนมีแต่จมลึกลงไป
สนใจ : เรื่อยๆ หนทางข้างหน้าแทนที่จะเป็นถนนกลับกลายเป็นสภาพ
แผลที่บ่าท่าน : เป็นบึงขนาดใหญ่ จึงไม่มีรถคันใดสามารถแล่นสวนมาพอที่จะ
ขอความช่วยเหลือได้ และบริเวณที่รถแล่นผ่านมาแล้วหลาย
ช่วยเหลือได้ : ชั่วโมงก็ไม่มีบ้านคนอาศัยเลย จึงไม่อาจย้อนกลับไปขอความ
ทั้งดิ่ง ยก ลาก : คณะที่ไปและท่านพระอาจารย์พยายามช่วยกัน
แต่ก็ไม่เขี่ยอน : โดยเฉพาท่านพระอาจารย์

เสถียรท่านพยายามช่วยยกจนบริเวณบ่าเป็นแผลถลอกสีแดง มีเลือดออกซิบๆ เนื่องจากใช้ต้นไม้ขนาดย่อมซึ่งคณะตัดมาจากป่าสดๆเพื่อใช้ฉัตรขึ้นจากหล่มโคลน ข้าพเจ้านึกชมความอดทนของท่านในใจ เพราะท่านไม่ปรักปองหรือสนใจแผลที่บ่าท่านเลย ซึ่งข้าพเจ้ารู้ว่าจะต้องปวดและแสบมาก

ท่านเลือกที่จะไปจำพรรษาที่หมู่บ้านกะเหรี่ยงในป่าทุ่งใหญ่นเรศวร แม้ว่าหนทางที่เข้าไปจะลำบากมาก ใช้เวลาเดินทางบางครั้งประมาณ ๒๒ ชั่วโมง จากทองผาภูมิและสามารถใช้รถเข้าไปได้บางเดือนเท่านั้น เรื่องการขบฉันก็ลำบากมากเพราะชาวบ้านยากจนแต่มีศรัทธาใส่บาตรดี เรื่องข้าวไม่ขาดแคลน แต่กับข้าวลำบากมาก โชคดีที่ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ช่วยสร้างระบบน้ำโดยวางท่อมาจากลำธาร ทำให้ไม่ขาดแคลนเรื่องน้ำใช้ สังเกตดูว่าท่านมีความรักและเมตตากับชาวกะเหรี่ยงอย่างมาก สิ่งใดที่เป็นประโยชน์และพอจะจัดหามาให้ได้ ท่านจะพยายามหาให้โดยเฉพาะยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะโอกาสที่จะออกมารักษาโรคในเมืองแทบจะไม่มีเลย เพราะภาษาไทยก็ไม่ชำนาญ เงินทองก็ไม่ค่อยมี และถ้านั่งช้างออกมาก็ใช้เวลาเกือบ ๒ วัน แม้ท่านพระอาจารย์เสถียรเอง เมื่อเริ่มมีอาการปวดท้องครั้งแรกๆ เป็นช่วงเข้าพรรษา ท่านก็พยายามข่มไว้เพราะการเดินทางไม่สะดวก จนอาการเริ่มหนักต้องอาศัยเฮลิคอปเตอร์ ของ ต.ช.ด. มาส่ง ซึ่งถึงเวลานั้นอาการก็หนักมากเกินที่จะรักษาได้ เพราะท่านเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่บริเวณคอ และเชื้อมะเร็งได้แพร่กระจายไปแล้ว แต่ท่านก็ยังยิ้มแย้มแจ่มใสดี ผู้ที่ไปเยี่ยมบางคนทำท่าอาการหนักกว่าตัวท่านเสียอีก แม้เจ็บป่วยท่านก็ไม่ทั้งการปฏิบัติธรรม ยังคงหาโอกาสภาวนาเดินจงกรมเป็นประจำทุกคืนใน

แม้เจ็บป่วย
ท่านก็ไม่ทิ้ง
การปฏิบัติ
ธรรม
ยังคงหาโอกาส
ภาวนา
เดินจงกรม
เป็นประจำ
ทุกคืน

ระหว่างที่พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลวชิระ

ความอดทน
เด็ดเดี่ยว
ของท่าน
ประจักษ์ชัด
ในช่วงสุดท้าย
ท่านตัดสินใจ
เข้าทุ่งใหญ่
ทันที
เพราะ
เหมาะแก่การ
ปฏิบัติภาวนา

ความอดทนเด็ดเดี่ยวของท่านประจักษ์ชัดในช่วงสุดท้าย เมื่อท่านทราบว่าทางแพทย์หมดทางรักษา ท่านตัดสินใจเข้าทุ่งใหญ่ทันทีและไม่ยอมออกจากทุ่งใหญ่อีกเลย เพราะสถานที่สงบ เหมาะแก่การปฏิบัติภาวนาไม่มีญาติโยมมารบกวน ถึงแม้จะทราบว่าในช่วงสุดท้ายโรคนี้ควรจะอยู่ใกล้แพทย์ เพราะจะทรมานมากเนื่องจากความปวดก็ตาม ระยะนี้ท่านได้ส่งเคราะห์ชาวกะเหรี่ยงที่บ้านทึไรป่า อ.สังขละบุรี เป็นครั้งสุดท้าย โดยพยายามสร้างโรงเรียนขึ้น เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาภาษาไทย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยมีท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) เป็นผู้จัดหาเงินทุนมาให้ใช้ในการก่อสร้าง

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวอาการของท่านเป็นระยะๆ และในช่วงต้นเดือนเมษายน จึงตัดสินใจขอลาหยุดงานพร้อมกับชวนเพื่อนและรุ่นพี่ที่เป็นพยาบาลอีก ๒ คน มีพี่พัชร จากธรรมศาสตร์ตามไปด้วยอีก ๑ คนเป็น ๔ คน เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นพยาบาลจึงคิดว่าท่านจำเป็นต้องใช้ยาระงับปวดอย่างแรงในระยะนี้พร้อมทั้งอาหารเหลว เพราะคาดว่าท่านคงจะกลืนอาหารลำบากในช่วงสุดท้าย นับเป็นโชคดีของข้าพเจ้าและคณะที่มีโอกาสได้ดูแลท่านในระยะสุดท้ายทันเวลาพอดี เมื่อพวกเราเดินทางเข้าทุ่งใหญ่ไปถึงก็เป็นเวลาพลบค่ำ ได้รับทราบข่าวว่าท่านหายใจลำบากมากข้าพเจ้าใจไม่ดี ไม่แน่ใจว่าจะเห็นท่านในลักษณะใดแต่คงจะต้องหนักมาก เมื่อขึ้นไปศาลาที่ท่านพักมีแสงตะเกียงเจ้าพายุจุดไว้ คนมากันเต็มศาลาไปหมด ข้าพเจ้ารีบมองหาท่านคิดว่าท่านคงจะนอนอยู่บนศาลา แต่มองไม่เห็นคนนอนแต่กลับได้ยินเสียงทักว่า “พยาบาลมากันเยอะแยะเลยนะ” ข้าพเจ้า

ดีใจมากที่เห็นท่านนั่งฟังเสา ยิ้มต้อนรับพวกเราได้ แต่สังเกต
ดูหน้าท่านบวมและใหญ่มาก โดยเฉพาะบริเวณคางทั้ง
๒ ด้าน การหายใจค่อนข้างลำบากและมีเสมหะติดคอบ่อยๆ
ข้าพเจ้ารับนายยาที่เตรียมมาให้ท่านฉันทันที รวมทั้งยาจีนที่มี
สรรพคุณว่าแก้โรคมะเร็งได้ เพราะยังมีความหวังลมๆ แล้งๆ
อยู่

คืนนั้นก็มีการรักษากันทุกประเภทตั้งแต่ยาทา ยากิน
ยาฉีด ยาพอก ยาประคบทั้งหมอไทย หมอกระเหรี่ยง หมอ
พม่า หมอมอญ ผลัดเวียนกันให้การรักษาท่านก็เมตตาใคร
จะทำอะไรก็ทำไปท่านก็พยายามนั่งสมาธิบ้างเดินบ้างตามกำลัง
แต่อาการไม่หนักมากในคืนแรก วันรุ่งขึ้นพวกเราสังเกตว่า
ตอนกลางวันอาการหายใจลำบากจะดีขึ้น ท่านยังบอกให้
ข้าพเจ้าไปดูอาการของโยมคนหนึ่งที่บ้านใกล้เคียงๆ ตกกลาง
คืนอาการหายใจลำบากเริ่มเพิ่มมากขึ้น รายการรักษาแบบ
สลับสับเปลี่ยนก็ดำเนินต่อ ข้าพเจ้าได้ให้หมอประจำหมู่บ้าน
ซึ่งเป็นชาวกระเหรี่ยงชื่อธีระ และฝึกหัดการฉีดยามาแล้ว ช่วย
ฉีดยาขยายหลอดลมให้เป็นระยะๆ พร้อมทั้งยาละลายเสมหะ
เพราะท่านหายใจไม่ออกเนื่องจากหลอดลมตีบแคบมากและ
มีเสมหะที่คอ ท่านปฏิเสธยาแก้ปวดตลอดบอกว่าไม่ปวด
ทนได้ ในตอนดึกท่านเพลียมากจึงให้หมอธีระช่วยฉีดยาน้ำเกลือ
ให้แต่คงฉีดไม่ค่อยถนัด ข้าพเจ้าเห็นแล้วอยากจะฉีดยาให้เองแต่
รู้ว่าทำไม่ได้ จึงพยายามชี้เส้นเลือดที่จะฉีดยาให้ทางๆ ท่านคง
กลัวข้าพเจ้าจะถูกตัวท่านเพราะเห็นเลือบดูบ่อยๆ ข้าพเจ้า
จึงแกล้งพูดว่า “ไม่เป็นไรหรอกท่านพระอาจารย์ใส่ถุงมือแล้ว”
ท่านตอบข้าพเจ้าทันทีว่า “ถ้าฉันพระหมัดกัดอดผู้หญิงก็ได้นะซิ”
ครั้งแรกข้าพเจ้าเงงแต่พอคิดออกก็ยิ้มทันที ยกมือไหว้ขอมา
พร้อมนึกชมในใจว่าท่านรักษาสติได้ดีแท้ๆ ขนาด

หมอกระเหรี่ยง
หมอพม่า
หมอมอญ
ผลัดเวียนกัน
รักษา
ท่านพระ
อาจารย์
ก็เมตตาใคร
จะรักษาอะไร
ก็ทำไป

หอบอยู่ยังตอบได้ทันควัน จึงบอกกับท่านว่าระวังอยู่แล้วไม่
ถูกหรือก ข้าพเจ้าทราบดีว่าท่านรักษาข้อวัตรของท่านเคร่ง-
ครัดมากมาตลอด จึงระมัดระวังมากเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าเห็น
อาการคิดว่าคง
ไม่พ้นคืนนี้
แต่เป็น
สิ่งมหัศจรรย์
สำหรับ
ข้าพเจ้าและ
คณะมาก
เพราะตอน
ประมาณ ๒
โมงเช้า ท่าน
ลุกขึ้นครอง
จีวร อุ้มบาตร
ลงจากศาลาไป
รับบาตรได้

คืนวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๖ ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็น
ทุกขเวทนาอันเนื่องมาจากการครองสังฆารอย่างชัดเจนโดย
เฉพาะเวลาที่ท่านหายใจไม่ออก ต้องลุกขึ้นยกมือชูเหนือ
ศีรษะแบบผายปอด เพื่อช่วยตัวเองเป็นระยะๆ แต่ท่านก็ยัง
เมตตาหันมามยิ้มกับพวกเรา ยาที่ให้แทบจะช่วยอะไรไม่ได้เลย
ท่านเหนื่อยมากแต่ก็ยังมึนสติดี พยายามบอกให้โยมผู้ชายและ
พระที่อยู่ปฏิบัติจับขาท่านนั่งในท่านั่งสมาธิเกือบตลอด และ
ถึงแม้จะเหนื่อยจนทรงกายแทบไม่อยู่ ทุกครั้งที่ท่านลุกจากที่นั่ง
เมื่อกลับมานั่งใหม่ท่านจะต้องกราบพระประธานก่อนทุกครั้ง
ไม่เคยขาดเลย ตลอดคืนที่ข้าพเจ้านั่งเฝ้าท่านอยู่ ท่านยอมให้
หมอธีระฉิดยาแก้ปวดเพียงครั้งเดียวตอนประมาณตี ๔ ซึ่ง
อาการท่านหนักมาก นั่งทรงกายแทบไม่อยู่ต้องมีโยมคอย
ช่วยประคอง หายใจลำบากมีเสียงดังหวีดๆตลอดเนื่องจาก
หลอดลมตีบแคบมาก ข้าพเจ้าเห็นอาการคิดว่าคงไม่พ้นคืนนี้
แต่เป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับข้าพเจ้าและคณะมาก เพราะตอน
ประมาณ ๖ โมงเช้า ท่านลุกขึ้นครองจีวร อุ้มบาตร ลงจาก
ศาลาไปรับบาตรได้และกลับมาเดินจงกรมรอบศาลาอีก ๓
รอบแล้วจึงมานั่งฉันได้ร่มไม้องค์เดียว และฉันได้มากกว่า
ปกติ พวกข้าพเจ้าเห็นแล้วน้ำตาไหลที่เห็นท่านฉันได้มาก ยัง
แอบถ่ายรูปไว้ด้วย ข้าพเจ้าหมดกำหนดกลางาน จึงขออนุญาต
ท่านเข้ากรุงเทพฯ เพื่อมาลงงานต่อและตั้งใจจะหาเครื่องดูด
เสมหะนำกลับเข้าไปด้วยโดยมีพยาบาลรุ่นพี่ คือพี่พัชนีอยู่
ดูแลท่านที่ทุ่งใหญ่ ๑ คน เช้าวันรุ่งขึ้นที่วัดเวฬุวันฯ ขณะที่
ข้าพเจ้าเตรียมจะไปขึ้นรถกลับกรุงเทพฯ พี่พัชนีได้ออกมาจาก

ท่งใหญ่แจ้งว่า ท่านพระอาจารย์เสถียรมรณภาพแล้วตั้งแต่
ตอนเที่ยงคืนของวันที่ ๕ เมษายน ข้าพเจ้าโทรไปรายงานต่อ
และรีบนำยาฉัดศพ กลับเข้าท่งใหญ่พร้อมพี่สุชา โดยท่าน
พระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโร) และคนอื่นๆ จะตาม
เข้าไปที่หลังเพราะต้องเตรียมของหลายอย่าง ซึ่งกว่าข้าพเจ้า
จะเข้าไปถึงก็เป็นเวลาประมาณ ๖ โมงเย็นของวันที่ ๖ ไม่
ทราบว่าจะผ่าเส้นเลือดได้อย่างไร จึงให้โยมผู้ชายใช้หลอด
ฉีดยาขนาด ๕๐ ซีซี ดูดน้ำยา ฉีดที่บริเวณท้องและทรวงอก
เท่านั้น อากาศร้อนมากตอนกลางวัน ข้าพเจ้าคิดว่าน้ำยาก
รักษาสภาพศพไว้ไม่ได้ เพราะจะเผาในวันที่ ๘ เมษายน แต่
เป็นเรื่องแปลกมาก ขณะก่อนเผาเปิดดูพบว่า ศพอยู่ในสภาพ
เดิมทุกประการ และขณะทำการเผาซึ่งเป็นการเผาสดๆ โดย
วางโลงศพบนขอนไม้ ข้าพเจ้าไม่ได้กลิ่นเนื้อไหม้เลยแม้แต
่น้อย แม้พยายามสูดดูก็ไม่พบว่ามึกลิ่นเลย พวกเรามาตั้งทำ
สมาธิเดินจงกรมที่บริเวณขอบเชิงตะกอนเกือบตลอดคืน จน
เกือบสว่างจึงกลับไปเตรียมทำอาหารถวายพระ ท่านพระ
อาจารย์ได้เมตตาสอนธรรมะครั้งสุดท้ายให้เรา โดยแสดง
ให้เห็นทั้งเวทนาอันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ เห็นถึงความไม่เที่ยง
แห่งสังขาร ให้โอกาสพวกเราได้พิจารณามรณานุสติ และ
เจริญอสุภกรรมฐานไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังให้โอกาสพวก
เราได้เห็นถึงคุณค่าของการฝึกจิตที่ดี ยามเมื่อจะละสังขาร
สามารถข่มเวทนาได้ ไม่เป็นผู้ขาดสติ แม้วันเวลาที่จะสิ้น ท่าน
ก็ยังสามารถกำหนดบอกไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน

*

ท่านพระ
อาจารย์ได้
เมตตาสอน
ธรรมะ
ครั้งสุดท้ายให้
พวกเรา
โดยแสดงให้เห็น
ทั้งเวทนา
อันเกิดจาก
โรคภัยไข้เจ็บ
เห็นถึงความ
ไม่เที่ยง
แห่งสังขาร

บันทึกพระอาการอาพาธ

ไม่คิดว่า : โดย คุณนิต (โรงพยาบาลวชิระ)
ท่านจะเป็น : ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังปฏิบัติหน้าที่พยาบาลอยู่ที่
พระปาที่ฉัน : โรงพยาบาลวชิระ ทราบข่าวว่ามีพระป่วยมา เป็นลูกศิษย์
ง่ายมาก : ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ที่ทองผาภูมิ แต่ตัว
ไม่ว่าใครจะทำ : ท่านพระอาจารย์ที่ป่วยมานี้ท่านปฏิบัติธรรมอยู่ที่ป่าลึก ซึ่ง
อะไรถวาย : พวกเราคิดแค่ว่าอยู่เมืองกาญจนบุรี ก็คงคิดว่าใกล้ๆ แต่
ก็จะฉันให้ : จากที่พวกเราได้ไปสัมผัสเฉพาะปากทางเข้าวัดถึงวัด ใช้เวลา
ทุกอย่าง : ประมาณ ๘ ชั่วโมง (ถ้าฝนไม่ตก ไม่มีต้นไม้ล้มขวางทาง) และ
ทุกคน : ไม่นับเวลาจากกรุงเทพฯ ถึงทองผาภูมิ อีกประมาณ ๓-๔
: ชั่วโมง
: พวกเราพอทราบข่าวก็ถือเป็นโอกาสดี ที่จะให้มี
: โอกาสรับใช้พระที่ป่วยก็เหมือนได้รับใช้พระพุทธเจ้า ต่างคน
: ต่างก็จัดหาอาหารมาถวาย ส่วนข้าพเจ้าเองไม่ได้ทำครัว ก็
: จัดหาอาหารง่ายๆ สั่งร้านค้าและผลไม้หรือขนมตามแต่จะหา
: ได้ ไม่คิดว่าท่านจะเป็นพระปาที่ฉันง่ายมาก ไม่ว่าใครจะทำ
: อะไรถวาย ก็จะฉันให้ทุกอย่างทุกคน บางวันคนมาก บางวัน
: ๒-๓ คน ถวายเสร็จต่างคนต่างก็รีบกลับไปทำงาน เย็นๆ ก็
: แวะไปดูบ้าง บางวันช่วงที่ท่านได้ยา ฤทธิ์ของยาทำให้คลื่นไส้

อาเจียนได้ แต่ท่านก็ไม่บ่นให้พวกเราได้ยินแม้แต่หยดน้อย
นอกจากกราบเรียนถาม ท่านพระอาจารย์ก็จะตอบ พวกเราก็
จะจัดหาหยาหม่อง วาเป็กซ์ บิวยเค็ม ที่คิดว่าพอจะช่วยได้บ้าง
ที่ๆบางคนก็กราบเรียนท่านพระอาจารย์ว่าอยู่ห้องพิเศษเกิด
ท่านจะตอบทันทีว่าอยู่อย่างนี้สบายดีกว่า ไม่ต้องหาคนมา
เฝ้าด้วย และก็ได้เห็นได้ดูคนไข้อื่นๆด้วย แต่เราคิดว่าท่านคง
กลัวว่าลูกศิษย์จะต้องไปเปลืองค่าใช้จ่าย ก็เลยไม่ยอมอยู่ห้อง
พิเศษ หลังจากนั้นไม่นานข้าพเจ้าก็ไม่ได้ไปเยี่ยมท่านพระ
อาจารย์อีกเลย เนื่องจากต้องเดินทางไปเยี่ยมแม่ของข้าพเจ้า
เป็นเวลา ๑ เดือนกว่า กลับมาจึงทราบที่ท่านพระอาจารย์ไม่
ยอมรักษาอีกแล้ว เพราะให้ยาสูบเดียวเดี๋ยวก็บวมอีก ท่าน
กลับเข้าทุ่งใหญ่ไปแล้ว พี่ต๋อนพยาบาลที่โรงพยาบาลมิชชั่น
ชวนพี่พัชนี (พยาบาล) พี่พัชรี (ธรรมศาสตร์) และข้าพเจ้า ว่า
ไปเยี่ยมท่านพระอาจารย์เสถียรกันเถิด ท่านพระอาจารย์ใหญ่
(สาคร ธมฺมาวุโร) บอกว่าตอนนี้ไม่ค่อยไหวแล้วบวมมาก
พวกเราปรึกษากันว่าควรจะต้องเตรียมยาให้เพียบพร้อม เพราะ
อย่างน้อยก็ช่วยบรรเทาอาการปวดระยะสุดท้ายของท่านได้
ท่านจะได้เข้าจิตได้ ไม่กระวนกระวายมากนัก พยาบาลตึก
ผ่าตัดและหลังคลอดช่วยจัดหาให้ได้มากพอสมควร ปกติ
หาซื้อลำบาก แต่ด้วยความขอร้องว่าจะไปฉีดถวายพระ
อาพาธหนัก (ให้แพทย์ชายประจำหมู่บ้านฉีดให้) ก็ได้รับความ
อนุเคราะห์อย่างดี

ตลอดระยะ
เวลา
๓ วันนี้
ท่านอาจารย์
ได้แต่นั่งสมาธิ
และเดิน
จงกรมเท่านั้น
ไม่นอน
ให้เห็นเลย
สติท่านดีมาก

เดินทางครั้งแรกเข้าทุ่งใหญ่ผ่านห้วยน้ำ ๑๙-๒๐ ห้วย
ใช้เวลาประมาณ ๘ ชั่วโมง (ท่านพระอาจารย์ใหญ่ สาคร
ธมฺมาวุโร ให้พวกเราลองนับดู ก็ตั้งหนำนับกันใหญ่เลย)

พอถึงวัด พวกเราก้าวขึ้นศาลา นำหน้าด้วยพี่ต๋อน
(มิชชั่น) พี่พัชนี (พยาบาล) พี่พัชรีและข้าพเจ้า ท่านพระ
อาจารย์เสถียรนั่งบนศาลาพอเห็นพวกเราก็ตักว่า “พวก

แพทย์ประจำ
ที่ไร่ป่าเป็น
ผู้จัดให้
ก่อนจิตท่าน
ไม่มีอาการ
กระวนกระวาย
อะไร หลังจิตก็
เช่นกัน
ท่านคงนั่ง
สมาธิภาวนา
ต่อ

พยายามมากันเยอะแยะกันเลยทีเดียว” เสียงท่านแหบแห้งมาก
ตกพร้อมกับรอยยิ้ม หน้าตาท่านผิดรูปไปมากเลย พวกเราอยู่
จนครบ ๓ วัน ได้เวลาที่พวกเราจะกลับมาทำงาน ตลอดระยะ
เวลา ๓ วันนี้ ท่านพระอาจารย์ได้แต่นั่งสมาธิและเดินจงกรม
เท่านั้นไม่นอนให้เห็นเลย สติท่านดีมาก ทุกครั้งที่ขึ้นศาลา
ท่านจะนั่งกราบพระพุทธรูปก่อน ถ้าท่านพระอาจารย์ใหญ่
(สาคร ธมฺมาวุโธ) นั่งอยู่ท่านก็จะกราบท่านพระอาจารย์ใหญ่
(สาคร ธมฺมาวุโธ) จึงค่อยนั่งที่อาสนบางคืนพวกกะเหรี่ยง
หนุ่มสาว เด็ก คนแก่ เด็กเล็ก ๆ มานั่ง ๆ นอน ๆ ฝ้าท่านเต็ม
ศาลา บางคนก็ด้ายาซึ่งรู้สึกว่าจะแข็งมาก นอกจากพวก
กะเหรี่ยงแล้ว ก็มีน้องชายท่านพระอาจารย์ และพระอีก ๓-๔
องค์ และท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ซึ่งคอย
ดูแลท่านตลอด

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๖ เวลาประมาณ ๒ ทุ่ม ขณะ
ที่พวกเรานั่งฝ้าท่าน ท่านลุกมาถามว่า “ไหนยาจิต” พวกเรา
ดูลักษณะท่าน ท่านคงไม่ปวดหรือถ้าปวด ท่านก็คงทนได้ คุณ
อาการท่านได้ แต่คิดว่าท่านคงสงสารเรามากกว่าที่อุตสาห
เตรียมหายามากันมากมาย แต่ไม่ได้ใช้เลย พวกเราก็รีบ
เตรียมหายาจิต ๑ เข็ม ให้แพทย์ประจำที่ไร่ป่าเป็นผู้จัดให้
ก่อนจิตท่านไม่มีอาการกระวนกระวายอะไร หลังจิตก็เช่นกัน
ท่านคงนั่งสมาธิภาวนาต่อ

จนกระทั่งเวลาประมาณ ๓ ทุ่ม ขณะที่พวกเรา
นั่งฝ้าท่านพระอาจารย์ พีพัชรี (ธรรมศาสตร์), พีพัชนี
(พยาบาล), สมจิตร (มิชชั่น) และชาวกะเหรี่ยง พวกข้าพเจ้า
เห็นอาการท่านแล้ว คิดว่าคงไม่ไหวแล้ว บางครั้งหายใจเข้าก็
ไม่ค่อยได้ หายใจออกก็ไม่ค่อยออก รู้สึกว่าหลอดลมคงจะ
บวมตีบ (ฟังจากเสียงหายใจ) พวกข้าพเจ้าคิดว่ามีเสมหะ
อุดอยู่ จึงให้แพทย์ประจำหมู่บ้านที่ไร่ป่า เอาสายยางเล็กใส่

ทางปากเพื่ออุดเสมหะออกแต่ใส่ไม่เข้าเลย พวกเราได้แต่จ้องมอง ไม่รู้จะช่วยอย่างไร ลักพักท่านก็นั่งที่อาสน์ หน้าซีดมาก หายใจขัดมาก พี่ต๋อนบอกว่าไม่ไหวแล้ว ไปกราบเรียนท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ข้างล่างดีกว่า ว่าแล้วรีบลงไป ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ให้กลับมา บอกว่าไปนั่งภาวนากันต่อเถิด **“เรารู้แล้ว”** พี่ต๋อนก็ปรึกษากันกับข้าพเจ้าว่า พรุ่งนี้ท่านพระอาจารย์คงฉันไม่ได้แน่ แต่พอปรึกษากันไปมา บอกว่าเตรียมไว้เถอะเผื่อฉันได้เถวนี้ไม่มีขายด้วย ว่าแล้วพี่ต๋อนก็รีบคว้าหม้อไปหุงข้าวต้มเวลาประมาณตี ๔ กว่า (ถ้าจำไม่ผิด) ต่างคนก็ต่างช่วยกันทำอาหารที่คิดว่ากลืนได้ง่ายที่สุด รุ่งเช้ามืดคาด ท่านพระอาจารย์เสถียรลุกลงไปเดินจงกรมรอบศาลา ข้าพเจ้าไปเตรียมน้ำ ๑ ขัน ถวายล้างหน้า ท่านบอกว่า **“ขอบใจอุดສ່ຳໄປ ເຕືອນມາໃຫ້ເສື້ຈຶ່ງ”** แล้วท่านก็นั่งได้ฉันไม่ ฉันอาหารเกือบทุกอย่างในถาดที่พวกเราเตรียมให้ ที่ทราบก็เพราะว่าพวกเราเ็นแอบมองทางหน้าต่างแถวเรียงหนึ่ง โผล่แต่หน้า พี่บางคนไม่รู้ว່າใครเอ่ยว่า เห็นท่านฉันแล้วน้ำตาไหลพากันไหลตามๆ กัน ทั้งดีใจที่ท่านฉันได้ คิดว่าท่านอาจจะหายแล้วก็ได้นะ เพราะยาที่ท่านเข้าไปตั้งหลายอย่าง หลายขนาน อาจช่วยท่านได้ อีกทั้งสงสารท่านบอกไม่ถูกและพอบท่านฉันเสร็จ ขณะที่พวกเรากำลังนั่งรับประทานอาหารบนศาลา ท่านพระอาจารย์เสถียรขึ้นมามาบอกว่า **“กินกันเยอะๆ นะ”** เสียงแหบแห้งมาก แต่บอกด้วยความเป็นห่วง ลักพักพวกเราก็ก็นั่งท่านกลับ เพื่อทำหน้าที่การงานของตน ทั้งๆ ที่ไม่อยากกลับ ทั้งพี่พชนิ (พยาบาล) ไว้ดูแลท่าน ๑ คน เพื่อเตรียมป้อนะถวาย

รุ่งเช้ามืดคาด
ท่านอาจารย์
เสถียรลุกลงไป
เดินจงกรม
รอบศาลา
ข้าพเจ้าไป
เตรียมน้ำ ๑
ขัน ถวายล้าง
หน้า ท่านบอก
ว่า “ขอบใจ
อุดສ່ຳໄປ
ເຕືອນ
ມາໃຫ້ເສື້ຈຶ່ງ”

ท่านบอกกับน้องชายท่านว่า ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) ไปแล้ว **“คืนนี้เราก็ก็นไปนะ”** ขณะที่พวกเราพักค้างคืนที่ทองผาภูมิ เพื่อรุ่งเช้าจะได้เดินทางกลับ

กรุงเทพฯ

พอรุ่งเช้า (๖ เมษายน ๒๕๓๖) ประมาณ ๘ โมงกว่า พี่พัชนีก็ออกมาจากทุ่งใหญ่บอกว่าท่านพระอาจารย์เสถียร มรณภาพแล้ว ตั้งแต่เที่ยงคืนกว่า ก็เดินทางออกมาเลยเพิ่งถึง เช้านี้ พี่ต๋อน พี่พัชรี้ ก็กลางนกันได้หมด มีข้าพเจ้าแลกล ไม่ได้เลย ก็เลยต้องกลับกรุงเทพฯ ก่อน ผ่านวัดพระแก้ว ก็อธิษฐานจิตว่าถ้าลูกมีบุญที่จะได้เฝ้าท่านพระอาจารย์ ขอให้ แลกเวอร์ได้เรียบร้อยทุกวัน พอไปถึงก็ขึ้นไปบนที่ทำงานโทร แลกไม่ถึงครึ่งชั่วโมงก็เรียบร้อย กลับไปหอพักรีบซักผ้า ตื่นแต่ ตี ๔ นั่งสามล้อไปสถานีขนส่งสายใต้เข้าแถวซื้อตั๋วไป

พระอาจารย์ : กาญจนบุรี คนซื้อตั๋วเข้าแถวยาวมากถ้าต่อปลายแถวไม่ทันแน่
ใหญ่ (สาคร : ก็เลยแอบกระซิบคนหัวแถวว่าช่วยซื้อตั๋วให้ ๑ ใบเพราะรถจะ
ธมฺมาวุโธ) : ไปไม่ทันเข้าทุ่งใหญ่ถ้าไม่ได้ไปเที่ยวแรก พอถึงทองผาภูมิที่
พระเพื่อนท่าน : ตลาด ก็คิดว่าจะมีรถเข้าทุ่งใหญ่ไหมหนอ เขาคงไปหมดแล้ว
พระอาจารย์ : คงได้อยู่ยาวนาที่ทองผาภูมิแต่ใจมันไปแล้ว อย่างไรก็ตามก็ต้องได้
เสถียร ชื่อ : ไป คิดแล้วก็เดินซื้อของเล็กน้อย สักพักก็ได้ยินเสียงเรียก
อาจารย์สงวน : ฟีนิด ๆ เจ้าสี่ตะโกนเรียกถามว่ามาได้ยังไง เข้าทุ่งใหญ่
และพระ : ด้วยกันไหม รถว่าง ๑ ที่จะเข้าทุ่งใหญ่พอดี ก็เลยได้ติดรถ
อีก ๓-๔ องค์ : เข้าไป ทุกๆคนแปลกใจว่ามาได้ยังไง เพิ่งกลับไปเมื่อวาน
และชาว : ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) พระเพื่อน
กะเหรี่ยง : ท่านพระอาจารย์เสถียร ชื่ออาจารย์สงวน และพระอีก ๓-๔
ช่วยกันจัดงาน : องค์ และชาวกะเหรี่ยงช่วยกันจัดงานอย่างสมเกียรติตามมี
อย่างสมเกียรติ : ตามเกิด ตามแต่จะหาได้ ศพท่านถูกแห่ตามพิธีชาวกะเหรี่ยง
ตามมีตามเกิด : ขึ้นกองฟอน จุดไฟ นำโดยท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธม-
ตามแต่จะหาได้ : มาวุโธ) พระ และฆราวาส ตามลำดับ ขณะประชุมเพลิงยังไม่
เสร็จฝนตกลงมาอย่างหนัก พวกกันหลบใต้โต๊ะบ้าง ภูมิล่วงเล็ก ๆ
บ้าง จนอดนึกกันไม่ได้ว่าศพจะไหม้หมดหรือ สักพักฝนก็หยุด
ให้ทำพิธีต่อจนเสร็จเรียบร้อยด้วยดี ค็นนั้นพวกเราก็นั่งรอบ

กองอัฐิ ซึ่งมีแต่เถาและอัฐิ นั่งบ้าง นอนบ้าง เข้าขึ้นก็เก็บอัฐิ
กัน โดยท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) และ
ชาวบ้าน พวกเราช่วยกันและทำบุญเลี้ยงพระ เลี้ยงคนเสร็จ
ก็กลับออกมา ระหว่างทางฝนตกหนักอีกน้ำไหลบ่าถนนมาก
ทางก็แคบ บางช่วงไม้ใหญ่ขวางหน้าต้องใช้ทางเปี่ยง บางช่วง
ก็ต้องตัดต้นไม้กัน โชคดีมีหนุ่ม ๓-๔ คน ร่วมเดินทาง ช่วย
ตัดต้นไม้บ้าง ฯลฯ บางช่วงลงเขาถนนลื่นมาก น้ำท่วมรถ
เบรคไม่อยู่ ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ) กำกับมา
ตลอดทาง ในที่สุดพวกเราก็กลับถึงทองผาภูมิโดยปลอดภัย

การที่พวกเราได้มีโอกาสเข้าเยี่ยมท่านพระอาจารย์
เสถียรครั้งนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าเกินคุ้ม ทำให้เกิดความคิดหลาย ๆ
อย่างว่า ทุกชีวิตเกิดขึ้นมาดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามอัธยาศัย ตาม
วิถีชีวิตของแต่ละคน เมื่อถึงเวลาโรคร้ายต่าง ๆ ก็มาเยือนเรา
ไม่วันใดก็วันหนึ่งและแล้วในที่สุดทุกชีวิตก็ต้องจากไป เหลือ
เพียงเถาเถาและกองกระดูก

นี่ขนาดท่านป่วยหนักมากขนาดนี้ แต่ท่านก็มีได้
แสดงอาการปวดหรือร้องกระวนกระวายอะไรให้พวกเราเห็น
แม้แต่บ่อยนิดเดียว ท่านได้แต่อยู่ในอิริยาบถ นั่ง ยืน เดิน
จงกรม เท่านั้น เกือบตลอดเวลา ไม่ได้นอนให้พวกเราเห็นเลย
แล้วพวกเราจะละมัวแต่กินกับนอน และเล่นไปวัน ๆ ไม่ได้สนใจ
ภาวนาดูจิตตนให้จริง ๆ จัง ๆ ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ความเจ็บไข้
ได้ป่วย โรคร้าย อุบัติเหตุต่าง ๆ นั้นมาถึงตัวเราแล้ว เราจะ
ต่อสู้กับโรคร้ายเหล่านั้นได้หรือ เราจะทนได้เหมือนท่านพระ
อาจารย์เสถียรหรือ ที่จะไม่ต้องร้องกระวนกระวายกับความ
เจ็บปวดเหล่านั้น!!! เลยแม้แต่น้อย...

*

นี่ขนาดท่าน
ป่วยหนักมาก
ขนาดนี้ แต่
ท่านก็มีได้
แสดงอาการ
ปวดหรือร้อง
กระวนกระวาย
อะไรให้พวก
เราเห็นแม้แต
่น้อยนิดเดียว

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมปนโน
เทคนิคมรรณวาส ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม
พุทธศักราช ๒๕๔๘

เจดีย์บรรจุพระธาตุพระอรหันต์

(ถวายสร้างเจดีย์วัดอโศการาม ครับ) วัดอโศฯ เจดีย์ก็อยู่ในหัวอกของเราจะต้องมาอยู่ที่นั่นแหละ ได้ให้คำมั่นสัญญาต่อทางวัดอโศฯ แล้ว กับท่านทองที่เป็นสมภาร เรื่องเกี่ยวกับเจดีย์ วังงานเจดีย์นี้ไม่ให้หยุดชะงัก ให้ทำเตลิดไปจนกระทั่งเสร็จ เรื่องการเงินการทองนั้น แต่เราไม่ได้พูดอย่างนั้นะ เราจะไปหาตีตามกระเป๋านี้เอามาให้พอ ทำเลย บอกมันแหละ ตอนนั้นพูดอยู่วัดอโศฯ ไม่ได้บอกว่าเที่ยวหาตีกระเป๋านั้นกระเป๋านี้ ถ้าพูดอยู่ที่นี้ชัดเลย กระเป๋าไหนไม่ดีแตกเลย เราเห็ดทุนครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เจดีย์วัดอโศฯ นี่จะเป็นเจดีย์ประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบันได้อย่างสด ๆ ร้อน ๆ และอย่างทันสมัยด้วย คือเราจะอาราธนาครูบาอาจารย์ทั้งหลาย นับแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ลงมา ตลอดครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ซึ่งเป็นเพชรน้ำหนึ่ง ๆ เวลาท่านมรณภาพไปแล้ว อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุ จะอาราธนาพระธาตุนั้นมารวมอยู่ที่เจดีย์วัดอโศการามทั้งหมดเลย เพราะฉะนั้นเจดีย์องค์นี้จึงต้องเอาเต็มเหนี่ยวเลย เราทำด้วยความเห็ดทุนครูบาอาจารย์ทั้งหลายในสมัยปัจจุบัน พระอรหันต์ที่นิพพานไปแล้ว ๆ พระธาตุของท่านถูกอาราธนามาอยู่ที่วัดอโศการาม เป็นจุดศูนย์กลางแห่งประเทศไทยเหมือนกัน นี่เป็นปัจจุบันสด ๆ ร้อน ๆ เช่นเดียวกับครั้งพุทธกาลที่พระอรหันต์ทั้งหลายท่านนิพพานแล้ว อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุ แต่ส่วนที่จะไปรวมในจุดใด ๆ เราไม่เคยปรากฏนะ

จะมาปรากฏที่วัดอโศการามเรานี่ อันนี้ก็เราจะเป็นตัวการ ว่าฉันเอะนะ
อาราธนาพระธาตุของท่านมารวมอยู่ที่นั่นทั้งหมด ที่เจดีย์วัดอโศการาม
ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นเพชรน้ำหนึ่งๆ นี่มันน้อยเมื่อไรปัจจุบันนี้ เวลาท่าน
มรณภาพไปแล้ว อัฐของท่านกลายเป็นพระธาตุๆ มีเยอะ เก็บสงวนเอาไว้
บูชา ถึงกาลเวลาแล้วจะอาราธนาท่านไปรวมองค์อยู่ที่วัดอโศการาม ให้พี่น้อง
ชาวไทยชาวพุทธเราได้กราบไหว้บูชาสดๆ ร้อนๆ บรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย
ที่มารวมอยู่ที่วัดอโศการาม เราจึงได้อุตส่าห์พยายาม งานนี้ให้ก้าวเดินตลอด
เรีบอก ไม่ให้มีเรื่องหยุดชะงักเรื่องการเงินการทอง เราจะเทิดทูนท่านเต็มหัวใจ
เรว่าฉัน เราอยากให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์วิเศษได้ปรากฏในท่ามกลางแห่งกรุงสยาม
ของเรา คือวัดอโศการาม ด้วยพระธาตุของครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นเพชรน้ำ
หนึ่งๆ มาประดิษฐานอยู่ที่นั่น องค์หนึ่งทีไปมรณภาพอยู่เมืองกาญจน์ (ชื่อ
อาจารย์เสถียรครับ) เออ พระเสถียรที่อยู่ติดต่อกับพม่า เมืองกาญจน์นะ นี่
ท่านสั่งไว้เลย เห็นไหมล่ะ ความแน่ใจของท่าน ก่อนที่ท่านจะตายท่านสั่งไว้
เรียบร้อยเลย อัฐของท่านจะเป็นพระธาตุแน่นอน บอกไว้เลย แล้วก็
พระธาตุ แล้วเป็นพระธาตุมีแปลกๆ ใหม่ (เป็นครับ ใส่เป็นกระเจกเลยครับ)
ก็อย่างนั้นแหละ เราสืบทราบและสืบเสาะมานี้ ท่านอยู่อุดรนะฟังว่า แล้ว
ท่านไปยังไงๆ จึงไปอยู่ที่เมืองกาญจน์ (ถูกต้องไปแหละครับ) แต่ครั้งรวม
แล้วก็ไม่พันทิ้งของท่านมีแต่เทพเรา อย่างนั้นนะ เทพเราทั้งนั้น มีตั้งแต่
เทพหม้อเล็กหม้อจืด อย่างนั้นละท่านปฏิบัติ ท่านสั่งเสียไว้เลยว่าเวลาท่าน
ตาย สั่งเสียเกี่ยวกับร่างกายของท่าน เวลาท่านตายแล้วอัฐของท่านจะเป็น
พระธาตุ ดูว่าเป็นแก้วเป็นอะไรก็มี นี่องค์หนึ่ง คือบรรดาพระท่านที่อัฐกลายเป็น
พระธาตุแล้วนั้น เราจะพยายามหามา อาราธนาท่านมารวมอยู่ที่วัด
อโศการามเรา ให้เป็นจุดศูนย์กลาง ภาคกลางด้วย ท่ามกลางแห่งประเทศไทย
ด้วย บรรจุพระธาตุท่านไว้ที่นั่นเลย พระธาตุนี้มีซ้ำมีเร็วต่างกัน องค์ใดที่ท่าน
ปฏิบัติรู้ธรรมแบบชิปปาปัญญา คือรู้อย่างรวดเร็วแล้วนิพพานไปเสีย อย่างนี้อัฐ
ของท่านจะกลายเป็นพระธาตุซ้ำ องค์ที่บำเพ็ญไปๆ ตั้งแต่สมาธิ ปัญญา เรื่อย
ไปอย่างเชื่องช้า ไปอย่างสม่ำเสมอ พอท่านมรณภาพไปแล้ว อัฐของท่านจะ

กลายเป็นพระธาตุได้เร็ว ๆ ความช้าหรือเร็วของพระธาตุขึ้นอยู่กับใจที่บริสุทธิ์ช้าเร็วเท่าไร ถ้าใจบริสุทธิ์แล้วครองขันธอยู่นาน พอท่านมรณภาพไป อริฐของท่านจะกลายเป็นพระธาตุอย่างรวดเร็ว คือท่านครองขันธอยู่นาน การครองขันธของท่านนั้น จิตของท่านที่บริสุทธิ์แล้วจะชักฟอกธาตุขันธของท่านเอง เป็นเอง ชักฟอกอยู่ในนั้น ๆ ในตัว ยิ่งเวลาท่านเข้าพัทธสมาธิมาบัติของท่าน เช่นภาวนา นี่ อันนี้ร้อยเปอร์เซ็นต์ กระแสของจิตอยู่นี้หมด จิตดวงนี้ฟอกตลอด ชักฟอกตลอด ถ้าผู้ครองขันธอยู่นานนี้เป็นอย่างรวดเร็ว ถ้าบรรลุมรรคอย่างรวดเร็วแล้ว ก็นิพพานไปเสียรวดเร็วเหมือนกัน อันนี้อริฐจะกลายเป็นพระธาตุช้า ๆ เรื่องเป็นหากช้าหรือเร็วต่างกัน จิตที่บริสุทธิ์อยู่ในขั้นนี้เป็นหลักธรรมชาตินะ จิตที่บริสุทธิ์เป็นพื้นฐานการชักฟอกธาตุขันธที่อยู่ในความรับผิดชอบของจิตโดยหลักธรรมชาติ ก็เป็นหลักธรรมชาติฟอกอยู่ในตัวนั้นแหละ ฟอกอยู่ในตัว เวลาท่านเข้าสมาธิสมาธิภาวนานี้ก็ยังฟokr้อยเปอร์เซ็นต์เลย ชักฟอกอยู่ในนั้น ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นอริฐของท่านกับอริฐของคนเราทั่วไปจึงต่างกัน ต่างกันที่จิตบริสุทธิ์ จิตที่บริสุทธิ์นี้ชักฟอกธาตุขันธให้เป็นธาตุขันธที่บริสุทธิ์ไปตามส่วนของธาตุซึ่งเป็นด้านวัตถุ ต่างกันอย่างนี้ เรื่องธรรมเป็นอภาลิโก เป็นพื้นฐานตลอดเวลาที่จะรับ สำหรับภาชนะได้แก่จิตใจของผู้ปฏิบัติใคร่ธรรมใคร่ธรรมนี้เป็นภาชนะที่จะรับรองธรรมอยู่ตลอดเวลา ธรรมนี้มีมาดั้งเดิมตั้งแต่ตั้งกัลป์ ก็กับกัลป์มีมาดั้งเดิม ภาชนะคือจิตแต่ละดวง ๆ จะเข้ารับรองธรรมอันนี้ได้มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับอำนาจหรือวาสนาบุญญาภิสมภารของผู้บำเพ็ญ เมื่อเข้าถึงขีดสุดแล้วก็เป็นธรรมธาตุด้วยกัน ธรรมชาตินั้นเรียกว่าธรรมธาตุ หรือนิพพาน เรียกว่าสอุปาทิเสสนิพพาน สิ้นกิเลสแล้วแต่ยังครองขันธอยู่ รับผิดชอบธาตุขันธซึ่งเป็นส่วนสมมุติอยู่เท่านั้น ธรรมพระพุทธานี้เลิศเลอ.....

ภาพพระอาจารย์เสถียร สมาจาโร (ก่อนมรณภาพ ๑๕ ชั่วโมง) ได้ถ่ายรูปพร้อมกับ
พระอาจารย์ใหญ่ (สาคร ธมฺมาวุโธ)

พระอาจารย์เสถียร สมาจาโร ถ่ายรูปร่วมกับน้องชาย คุณบัวเรียน ทองโคตร (ที่ 2 จากซ้ายมือ)

ปกิณกะธรรม

- อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด อยู่กับมิตรให้ระวังวาจา
- เราจะกลัวอะไร เราพิจารณาจนพอแล้ว
- เราก็พูดเล่น พูดหัวไปอย่างนั้นแหละ ใครจะรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่
- เธอไม่รู้หรือว่าใจเรานั้นวันหนึ่งๆ มันเปลี่ยนไปตั้งกี่ครั้ง
- ผู้ที่เดินทางอยู่ย่อมถึงจุดหมายไม่ช้าก็เร็ว
- หนูตัวเล็กๆ มันกินน้ำในถ้วย มันก็กินได้แค่พออิ่มท้อง มันเท่านั้น
- เวทนา เมื่อถึงที่สุดแล้ว จะเปรียบเสมือนพระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน หลังจากนั้นมันก็จะค่อยๆ ลดลงไป